

Народная кніга Беларусі XVI стагоддзя

Ці павінен хрысціянін ваяваць? — пытаецца Сымон Будны.

І сам жа адказвае: "Калі б усе людзі былі сапраўднымі Хрысціянамі, то не было б патрэбы ані ў суддзях, ані ў іншых урадоўцах".

Не было б, адпаведна, і ваяроў... Гэта ды іншыя цытаты з Нясвіжскага "Катэхізісу" 1562 года прагучалі на прэзентацыі перавыдання выдатнага помніка беларускай Рэфармацыі.

Яна адбылася ў лекцыйнай зале Нацыянальнай бібліятэкі. Кніга пабачыла свет дзякуючы мінскаму выдавецтву "Юніпак". Навуковае рэдагаванне здзейсніла Н.Кабелка, укладанне — А.Акінчыц. Пра выключную актуальнасць слоў, што прагучалі больш як чатыры стагоддзі таму, гаварылі ўсе прысутныя на імпрэзе. Не будзе памылкай сказаць, што "Катэхізіс" Сымона Буднага — гэта кніга, звернутая ў будучыню. А ў іерархіі каштоўнасцяў беларускага пісьменства яна стаіць адразу за Скарынавай "Бібліяй". Гэта сапраўдная народная кніга XVI стагоддзя — "залатой пары" бе-

ларускай дзяржавы, беларускай культуры. У той час менавіта пратэстантызм (ці, як інакш кажуць, вера евангелісцкая) дамінаваў у грамадскім жыцці краіны. Да гэтай рэлігійнай канфесіі належала тады большасць вернікаў Беларусі—Літвы.

Даволі сімвалічна тое, што класічны твор літаратуры Рэфармацыі перавыдадзены ў суверэннай Беларусі (цікава, што без удзелу дзяржавы). Гэта не магло адбыцца ні ў Рэчы Паспалітай, дзе рэальна панаваў каталіцызм; ні ў Расійскай імперыі — апірышчы праваслаўя. Гэта зроблена ў шматканфесійнай і свецкай дзяржаве — Рэспубліцы Беларусь.

Выдавец спадар Дубоўскі нагадаў, што немцы, якія выдалі Скарынаву Біблію і атрымалі ад рэалізацыі гэтага праекта вялікі прыбытак, зараз прыглядаюцца і да "Катэхізіса" Буднага. Гэта сведчыць, што культура пры разумным стаўленні да яе (гаворка ідзе пра свабодны рынак) можа быць сферай выгаднага ўкладання грошай. У нас жа распаўсюджана меркаванне, нібыта культурніцкая сфера можа быць толькі датацыйнай.

Прафесар Мальдзіс адзначыў, што культурніцкія дасягненні, можа, і не такія відавочныя для грамадства, як палі-

тычныя шэканашчныя, але яны таксама, а мо і болей, працуюць на будучыню. Перавыданне Літоўскага статута, Скарынавай Бібліі і вось зараз "Катэхізіса" — гэта важкія цагліны ў падмурак суверэннага краіны.

У пацвярджэнне думкі быў прыведзены яскравы прыклад. У 1967 годзе, калі мы святкавалі 450-годдзе беларускага кнігадрукавання, да нас прыехалі госці з розных саюзных рэспублік СССР. Нават з Сярэдняй Азіі, для якой Скарына — постаць вельмі экзатычная. Не было толькі... з Расіі. Расійцы, як гэта ні дзіўна гучыць,

пакрыўдзіліся. Іх непрыемна ўразіў той факт, што беларусы друкаваную кнігу займелі раней за іх. Акрамя таго, на той момант ужо была агучана гіпотэза (якая сёння — бяспрэчны факт), што іхні Іван Фёдаравіч, і ніякі ён не расіец, а беларускі шляхціц. Вось як раўніва нашы ўсходнія суседзі ставяцца да пытання культурніцкіх прыхрытэтаў.

Тыражу "Катэхізіса" ад выдавецтва "Юніпак" ў XVI стагодзі хапіла б на ўсю Беларусь—Літву. Сёння яго мала нават для Мінска.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ.